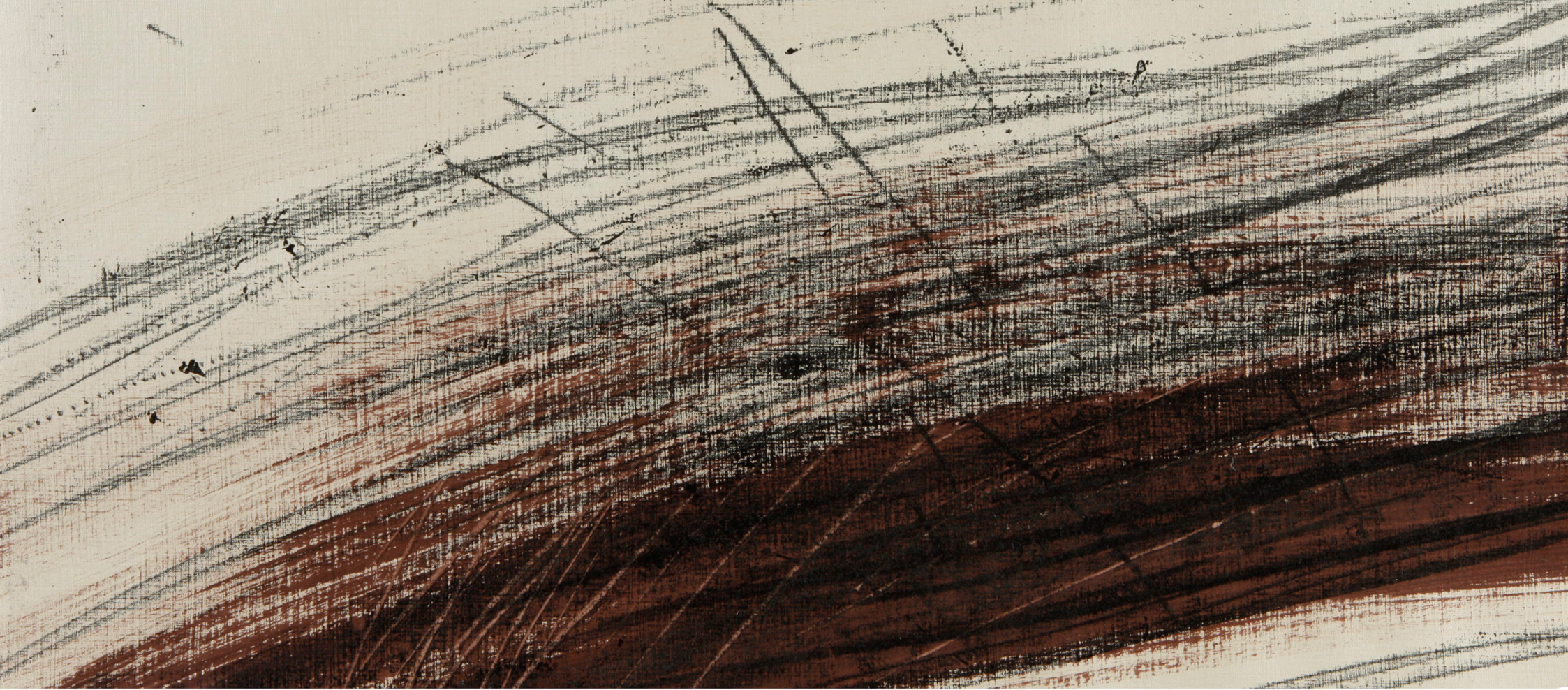

Альбіна Ялоза, із серії *Втрачений рай*, фрагмент, 2012, папір, акрил, монотипія

Втрачений рай

Альбіна Ялоза 01.08 - 10.09.2012

Навряд чи англієць Джон Мільтон, працюючи над своєю найвідомішою поемою, передбачав її вплив на сучасників. «Втрачений рай» перевернув все догори дригом, коли потрактував біблійну історію про Адама та Єву не як гріхопадіння, а як акт прометеїзму людини. Яблуко змія, на думку Мільтона, перетворило її з «частини природи» на самосвідому особистість, тяжіння до знань якої було передбачено самим Творцем.

Здається, ностальгія за втраченою «природністю» мала би бути вичерпаною – «поділяй і владарюй», як то кажуть. Однак у літературі, мистецтві, побуті суперечка продовжувалась, начебто теорії не вистачило якогось елементу. Тисячоліттями дуалізм процвітав, заснований на опозиції «природи» та «цивілізації», Аполлона та Діонісія, свідомого та підсвідомого. Філософи сперечалися, чи рухається історія по колу, чи по прямій, і зійшлися на спіралі, як ідеальній формі відображення історичного процесу. Подібно до танцювальних па, людство робить два кроки вперед, один – назад, і знову так само, у поступальному русі потроху просуваючись до омріяного «Золотого віку». Віку, який, якщо вірити давнім грекам і Старому Завіту, залишився давно позаду. Й далеко попереду – за постулатами комунізму і формулою капіталістичного прогресу.

Обираючи одну з найскладніших художніх технік, Альбіна Ялоза втручається в філософську парадигму і розгортає свою версію «втраченого раю», що продовжує розпочату в попередній експозиції Культ традицію якісної і яскравої ліногравюри – поєднання ніжності й впевненості в тому, що слід робити з м'якою субстанцією паперу... Медитація над цими ліноритними пейзажами могла б тривати безкінечно, враховуючи глибину асоціацій і досконалість зображуваного. Проте вимушена зупинка дає результати. Здається, Втрачений рай заперечує «нововведення» старого Мільтона. При аналізі побаченого краєвид фізично розвалюється і начебто розкриває порожнечу – як зовнішньої умовної форми зображення, так і внутрішньої складової, що мала б символізувати глибоку тугу сучасника за своїм справжнім, а не соціально вигаданим еством. Виринаючи з паралельного світу призахідного сонця і пальм на фоні геометричних фігур, усвідомлюєш, що ці графічні шедеври – не повернення до першопочатків, а міраж, примножений естетикою графічного відтиску. Однак міраж, що виходить за рамки власного означення й відтворює якісно іншу реальність – містерію буття.

Бо дерева, водойми й поля тут апелюють не до природи як такої, яку ми щодня можемо спостерігати й у брудних містах, а до особливого відчуття її присутності. До буття «тут-і-тепер», яке прочиняє двері до омріяного раю. Буття, що майже тотожне дитинству, яке не ділить світ на чорний та білий, добре та погане... буття, що є суцільним потоком сприйняття, звільненого від паралізуючого самоаналізу. Художниця не зупиняється на ностальгії за природою, а використовує свідомість як інструмент, який, засобами мистецтва, повертає здатність до чистого сприйняття – і того, хто створює, і того, хто споглядає результати цієї роботи. Світ на цих плоских зображеннях вібує, виливаючись за всі уявні межі, множачись і затоплюючи собою навколишній простір, примиряючи відому тезу Декарта *cogito ergo sum** й менш відому – француза Анрі Бретона, що в першій половині ХХ століття виголосив: «Я існую, коли не мислю».

Колекціонерка речей у вільному виставковому просторі й на власних роботах, Альбіна Ялоза майстерно й невимушено завершує тему й доводить, що може не лише спостерігати, а й відчувати навколишню дійсність. Втрачений рай складає «пазли» теорії Мільтона до купи і ставить крапку у суперечці між природністю і свідомістю. Я єсмь. І світ навколо мене – також.

* Я мислю, отже я існую (лат.)

Олена Єгорушкіна

Альбіна Ялоза народилась 1978 року в Харкові. Живе і працює в Одесі.

1999 року закінчила Харківське державне художнє училище за спеціальністю «живопис», 2006 – Харківську державну Академію Дизайну і Мистецтв за спеціальністю «графіка». Працює переважно з ліногравюрою, колажем, створює скульптурні й редімейд-об'єкти. З 2003 року бере участь у виставках в Україні та за її межами. Перша виставка «Зустріч» в рамках фестивалю NonStopMedia відбулась в Харківській міській художній галереї. 2005 року стала учасницею «Харківського вернісажу», що пройшов у німецькому місті Нюрнберг, в галереї Handwerkerhof. Із 2010 року є членом Співки художників України.

Вперше в арт-центрі Я Галерея роботи Альбіни Ялози було представлено в групових проектах «Народне актуальне. Натюр-морт» (куратори – Павло Гудімов, Лідія Лихач) та «Бєбібум» (куратор – Павло Гудімов) у 2010 році. Наступного року відбувся персональний проект художниці під назвою «Культ», де об'єктом дослідження стали звичайні речі, що «відображають життя і оповідають про людей».